

DE IURE

INFORMAČNÝ OBČASNÍK NAJvyššieho súdu slovenskej republiky

Peter Paluda: Je dôležité, aby verejnosť rozumela našim rozhodnutiam, práve cez pochopenie nám môže začať dôverovať

Nový web Najvyššieho súdu poskytuje voľný prístup ku kľúčovým dátam, ako sú napríklad rozhodnutia

2/2021

EDITORIÁL

- 3 Andrea Moravčíková

ROZHOVOR

- 4 Peter Paluda: Je dôležité, aby verejnosť rozumela našim rozhodnutiam, práve cez pochopenie nám môže začať dôverovať

INFORMUJEME

- 8 Ján Šikuta: Informovať prezidentku SR považujem za dôležité
- 9 Podpredsedníčka Najvyššieho súdu Andrea Moravčíková sa stala ambasádorkou projektu #PRVNÍCH100LET
- 10 Nový web Najvyššieho súdu poskytuje voľný prístup ku kľúčovým dátam, ako sú napríklad rozhodnutia

Z ROZHODOVACEJ ČINNOSTI

- 11 (Ne)možnosť nadobudnutia vlastníckeho práva od nevlastníka a otázka posudzovania prípustnosti dovolania podľa § 421 Civilného sporového poriadku

Editoriál

Najvyšší súd Slovenskej republiky. Náš súd. Naše pracovisko, naša inštitúcia. Pre väčšinu z nás už dlhé roky tá istá. A predsa je od prvého augusta tohto roka iná. Stali sme sa Najvyšším súdom, ktorý má už len tradičnú agendu – občianskoprávnu, obchodnoprávnu a trestnoprávnu, reprezentujeme vrchol všeobecnej justície v tom pravom zmysle slova. Správnu agendu prevzal Najvyšší správny súd, ktorému sme od jeho vzniku v januári pomáhali vytvárať podmienky pre úspešný štart, poskytnúť mu zázemie, priestorové aj personálne. Napriek všetkým peripetiám s tým spojeným sa nám v prvom roku pôsobenia nového vedenia podarilo veľa prínosného. Som naozaj rada, že dnes sa už môžeme sústrediť predovšetkým na rozvoj našich ťažiskových právnych disciplín. Získali sme na všetky kolégiá posily, skvelých odborníkov zo súdov nižších inštancií, ktorí sa stali našimi plnohodnotnými kolegami. Podarilo sa nám nájsť dočasné priestory na obdobie rekonštrukcie hlavnej budovy na Župnom námestí. Darí sa nám vytvárať kvalitný web, spĺňajúci najnáročnejšie kritériá modernej justičnej informačnej platformy s rozsiahlymi vyhľadávacími možnosťami, a hlavne s robustnou databázou našich aktuálnych aj starších rozhodnutí, ktorá sa neustále dopĺňa aj o ďalšie historické zdroje. Darí sa nám otvorene komunikovať s médiami a vytvárať obraz Najvyššieho súdu ako inštitúcie reálne prispievajúcej k pozitívnemu obrazu justície a k jej dôveryhodnosti.

Pre mňa je však najdôležitejšia atmosféra na súde. Nie je možné vyhovieť všetkým očakávaniam, bola by som však spokojná, keby sme sa po náročnom období pomoci zrodu novému vrcholu správneho súdnictva, a zároveň po ťažkom období pandémie, mohli znova nadýchnuť a nájsť nový entuziazmus, radosť z práce a z prítomnosti kolegov, zanietenie pre právo, ktoré je našim každodenným chlebičkom. Verím, že práve otvorenosťou, kolegalitou a snahou zlepšiť pracovné prostredie sudcom, asistentom a vôbec všetkým, ktorí náš súd tvoria, sa nám podarí postupne vytvoriť z neho naozaj modernú justičnú inštitúciu s inšpiratívnymi osobnosťami.

Andrea Moravčíková, podpredsedníčka Najvyššieho súdu SR

DE IURE INFORMAČNÝ OBČASNÍK NAJvyššieho súdu SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Forma: elektronická, vo formáte PDF | Šéfredaktor: Mgr. Alexandra Važanová, Redakcia: Mgr. Ivana Nittmannová, JUDr. Slávka Viteková | Editorka: Mgr. Zuzana Vilím | Redakčná rada: JUDr. Ján Šikuta, PhD. – predseda, JUDr. Andrea Moravčíková, PhD. – podpredsedníčka, JUDr. Zuzana Flaková – členka, JUDr. Jana Bajánková – členka, JUDr. Katarína Pramuková – členka, JUDr. František Mozner – člen | Grafický návrh, technické a grafické spracovanie: Richard Hába | Adresa redakcie: DE IURE, Najvyšší súd Slovenskej republiky, Župné námestie č. 13, 814 90 Bratislava | E-mail: tlacove@nsud.sk | © Najvyšší súd Slovenskej republiky | Neoznačené fotky sú z archívu NS SR | Bratislava 2017 | ISSN 2453-8558

Peter Paluda: Je dôležité, aby verejnosť rozumela našim rozhodnutiam, práve cez pochopenie nám môže začať dôverovať

O rozhodnutí v kauze vraždy novinára Jána Kuciaka a jeho snúbenice Marty Kušnírovej, ale aj o tom, ako zvýšiť dôveru ľudí v súdny systém, sme sa rozprávali s Petrom Paludom, sudcom Najvyššieho súdu.

Čo vám ako prvé napadlo (preblesklo hlavou), keď ste sa dozvedeli, že sa spis v kauze vraždy novinára Jána Kuciaka a jeho snúbenice Marty Kušnírovej dostal na váš stôl, na stôl vášho senátu?

Asi to, že okolo toho bude dosť šumu, dosť mediálneho záujmu, ako aj záujmu verejnosti. Pracovne to bola pre mňa vec ako každá iná. Áno, keď už sme sa do toho pustili a začali sme na tom robiť, ten vnútorný profesionálny tlak sa zvyšoval, aby bolo všetko poznané, prepracované a vypracované. Ako sudca sa však snažím pristupovať ku každej veci s rovnakým nasadením. Čiže ak to bolo pracovne niečo iné, tak len tým zvýšeným mediálnym a verejným záujmom.

Môžete si ako sudca vôbec dovoliť pripustiť mediálny tlak?

Sudca by na takýto tlak mal byť pripravený. V porovnaní so sudcami zo zahraničia, s ktorými som mal možnosť komunikovať a spolupracovať však musím otvorene povedať, že my na Slovensku sme na tom veľmi chabučko, a zvlášť my starší, ktorí sme končili školy ešte počas socializmu. Nemali sme ani rétoriku ani psychológiu, teda predmety, ktoré sú pre sudcu ústredné, aby mohol čeliť aj

takémuto oprávnenému záujmu médií a verejnosti. Jednoducho nie sme pripravení postaviť sa pred kamery a mikrofóny a vysvetľovať svoje rozhodnutie.

Vy ste sa pred tie kamery postavili.

Áno. Ja som sa nikdy nehral na sudcu, ktorý rozhoduje kabinetne za zatvorenými dverami. Je o mne známe, že s novinármi komunikujem a vždy som na ich otázky otvorene odpovedal.

Pred samotným rozhodnutím bola médiami veľmi silno akcentovaná takmer nulová možnosť na potvrdenie prvostupňového rozhodnutia, teda v časti oslobodzujúceho rozsudku. Do Najvyššieho súdu bola projekovaná akási nádej na spravodlivosť. Toto sa prehliadnúť nedalo.

Tá atmosféra v spoločnosti taká bola, ale verte mi, že ak by sme mali v rámci dôkaznej situácie preukázané, že Špecializovaný trestný súd dospel k správnejmu záveru, tak to rozhodnutie potvrdíme, a to bez ohľadu na očakávania verejnosti. Nám to ale takmer od úplného začiatku vychádzalo na to, čo sa ukázalo po preštudovaní kompletne celého spisu, teda na rozhodnutie, ktoré sme v senáte nakoniec prijali jednomyseľne, teda 3:0.

Hovoríte, že to bolo jednoznačné od začiatku?

Nechceli sme pri takto náročnej veci nič podceňiť, respektíve ísť do možnosti odročenia termínu vyhlásenia rozhodnutia, tak, ako to urobil v tomto prípade Špecializovaný trestný súd. Preto sme sa na odpovediach na otázky, ktoré bolo treba vyriešiť ustálili už na predporade pred verejným zasadnutím. Naznačili sme si smer nášho uvažovania, čo však nemuselo byť definitívne. To definitívne rozhodnutie padlo až na porade počas verejného zasadnutia. Tak je to podľa zákona, a tak to aj my robíme. Pri jednoduchších veciach stačí, keď sa poradíme priamo počas verejného zasadnutia. Tu sme si ťažiskové body ustálili pár týždňov pred konaním verejného zasadnutia. Vo všeobecnosti však takýto postup nevyklučuje, že nakoniec rozhodneme inak.

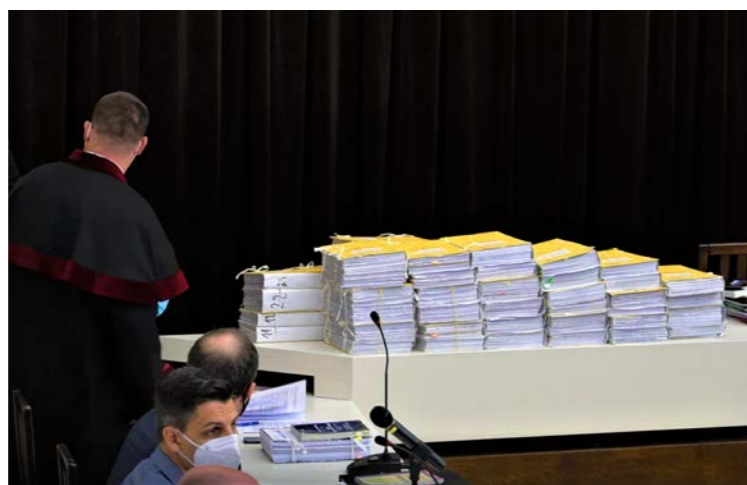

Nestalo sa. Ani priebeh verejného zasadnutia nepriniesol nič, čo by váš názor zmenilo. Tesne po vynesení rozsudku ste novinárom povedali, že ak by senát Špecializovaného trestného súdu išiel chronologicky, dôkaz po dôkaze, vykonal by aj nevykonané dôkazy, zrejme by nedospel k oslobodzujúcemu rozsudku pre Mariana Kočnera a Alenu Zsuzsovú.

Súd prvého stupňa, podľa nášho názoru, rozhodol predčasne. Nezistil náležité skutkový stav týkajúci sa oslobodzujúcej časti napadnutého rozsudku a nevysporiadal sa v tejto časti so všetkými okolnosťami prípadu významnými pre rozhodnutie, a zároveň to náležite s prehľadom a zrozumiteľne neodôvodnil. Chybou bolo aj to, že senát Špecializovaného trestného súdu nevykonal vo veci všetky potrebné a pre rozhodnutie dôležité dôkazy a dôkazy, ktoré vykonal, hodnotil izolovane, teda bez ich hodnotenia v súvislosti s inými dôkazmi. Navyše, hodnotil aj dôkazy, ktoré v priebehu pojednávania nevykonal. Podľa nášho názoru práve tieto pochybenia vyústili v nesprávny právny záver rezultujúci do oslobodzujúceho rozsudku.

Išlo o závažné pochybenia?

Chyby sa stanú, nie je nič výnimočné, že odvolací súd koriguje prvostupňové rozhodnutie. Treba rešpektovať, že rozhodovanie je právom súdu. Senát Špecializovaného trestného súdu to videl na oslobodenie, my sme zas povedali, že jeho rozhodnutie má nedostatky a povedali sme aj to, čo má senát pred tým, ako opätovne rozhodne urobiť a doplniť.

Spis má tridsaťtisíc strán, bolo to ťažké čítanie?

Senát musí naštudovať celý spis, pretože v prípade, že by narazil na také pochybenie, ktoré umožňuje podať dovolanie, senát ho musí reparaovať, a to napriek tomu, že to nie je obsahom odvolania. To, ako v konečnom dôsledku čítate spis je však dané samotným podaním odvolaní, teda kto podal odvolanie a proti čomu. To Vám zdefiniuje, na čo sa zamerať. Potom musíte sedieť, čítať a vytvárať si okruh otázok, na ktoré hľadáte odpoveď. Boli dni, keď som mal otvorených aj 10 zväzkov spisu, porovnával som výpovede, hodnotil dôkazy, bolo toho kvantum.

Bolo to teda náročné?

Čo sa týka počtu strán? Aj tento spis mohol mať možno tisíc strán. Máme mimoriadne robustné spisy, je to neúnosné, asi to súvisí aj s právami obvinených. Úradné záznamy a formálne - procesné úkony nesmierne spis nafukujú. Tretina až polovica spisu je z pohľadu posúdenia veci zbytočný balast. Černák mal v odvolacom konaní sedemtisíc sedemsto sedemdesiatšesť strán a boli tam tri skutky vydierania plus vražda. Tu sme mali tri nedovolené ozbrojovania a dve vraždy a spis mal tridsaťtisíc strán. Mal som na stole oveľa náročnejšie prípady, ale iné boli tým, že nevzbudzovali takú pozornosť médií a verejnosti.

Priamo po vynesení rozsudku ste sa postavili pred médiá a verejnosť a vysvetľovali ste, prečo a ako ste rozhodli. Prečo je podľa vás dôležité, aby spoločnosť porozumela rozhodnutiu.

Keď skonštruujete vetu tak, že vám nerozumie ani váš kolega, vysokoškolsky vzdelaný človek, tak si poviete, ako to potom vníma verejnosť. Právnický jazyk má svoje špecifiká a pre verejnosť môže byť náročný na čítanie. Je však dôležité, aby nám verejnosť rozumela, potom naše rozhodnutia nebudú vyvolávať toľko otázok a ľudia nám cez to pochopenie môžu začať dôverovať. A tu sa vrátim k myšlienke, že sudcovia by mali byť na vysvetľovanie systematicky pripravovaní, či už po verbálnej, ale aj mentálnej stránke.

Rozprávala sa Alexandra Važanová, hovorkyňa Najvyššieho súdu SR

Ján Šikuta: Informovať prezidentku SR považujem za dôležité

Predseda Najvyššieho súdu Ján Šikuta považuje za dôležité informovať prezidentku SR Zuzanu Čaputovú o aktuálnych témach a dianí v justícii tak, ako to deklaroval pri menovaní do funkcie. Z tohto dôvodu požiadal o prijatie vedenia Najvyššieho súdu hlavou štátu.

Predseda Ján Šikuta na stretnutí s prezidentkou

zdôraznil, že vedenie Najvyššieho súdu považuje v dnešnej dobe za kľúčové budovanie dôvery ľudí v súdnu moc ako posilnenie vnímania nezávislosti súdov. Súdy preto musia rozhodovať nielen zákonne a spravodlivo, ale aj zrozumiteľne pre ľudí. Vedenie Najvyššieho súdu pri tejto príležitosti poukázalo na silnú potrebu dobre odôvodnených a pre občanov zrozumiteľných rozhodnutí.

Podpredsedníčka Najvyššieho súdu Andrea Moravčíková pri tejto príležitosti vyzdvihla inštitút kvalitnej zjednocovacej činnosti, ktorá má potenciál výrazne prispieť k posilneniu dôvery v súdny systém. Práve predvídateľnosťou súdnych rozhodnutí môžeme, podľa jej názoru, dosiahnuť zníženie súdivosti, a tým aj skrátenie dĺžky súdnych konaní. Z tohto dôvodu chce vedenie Najvyššieho súdu v blízkej dobe vytvoriť tzv. zjednocovacie senáty.

Na stretnutí rezonovali aj témy potreby personálneho zastabilizovania Najvyššieho súdu po vytvorení Najvyššieho správneho súdu, ako aj materiálne technického zabezpečenia chodu Najvyššieho súdu.

Vedenie Najvyššieho súdu prezidentku informovalo aj o spolupráci s justičnými inštitúciami a o budovaní kvalitných interinštitucionálnych vzťahov, či už na domácej, ale aj zahraničnej pôde.

Pripravilo tlačové oddelenie Kancelárie Najvyššieho súdu SR

Podpredsedníčka Najvyššieho súdu Andrea Moravčíková sa stala ambasádorkou projektu #PRVNÍCH100LET

Od momentu, keď právnickú fakultu na území bývalého Československa absolvovala prvá absolventka – právnička ubehne čoskoro 100 rokov. Jednou z ambasádoriek projektu #PRVNÍCHSTOLET, v rámci ktorého boli udelené ocenenia významným právničkám z Českej a Slovenskej republiky, sa stala podpredsedníčka Najvyššieho súdu Andrea Moravčíková.

Projekt #PRVNÍCH100LET prepája súčasné inšpiratívne dámy právneho sveta a verejného života a prináša ocenenia pre ženy v oblasti práva z Česka a Slovenska. Odkazuje na političku a aktivistku Františku Plamínkovú, ktorá pomáhala vytvárať obraz ženy 21. storočia, a jeho súčasťou je ocenenie s názvom Flamma 2021.

„Som veľmi rada, že som mala príležitosť zúčastniť sa na tomto významnom projekte. Podpora žien v právnom či verejnom sektore je aj pre mňa jednou z kľúčových tém dneška, a všetky nominované dámy jednoznačne patria k inšpiratívnym osobnostiam svojim vlastným osobným, ako aj profesionálnym, príbehom,“ uvádza Andrea Moravčíková.

Za Slovensko získala ocenenie Flamma Lucia Berdisová, vedecká pracovníčka Slovenskej akadémie vied a vysokoškolská učiteľka Právnickej fakulty Trnavskej univerzity v Trnave. Na ocenenie Flamma 2021 nominovala verejnosť zástupkyne všetkých právnických profesií, pričom z nominácií organizátori vybrali necelú dvadsiatku finalistiek. Pri ich výbere bol kľúčový inšpiratívny príbeh odkazujúci na hodnoty pravdy, slobody, humanity, demokracie, ako aj charitatívny rozmer ich pôsobenia.

Pripravilo tlačové oddelenie Kancelárie Najvyššieho súdu SR

Nový web Najvyššieho súdu poskytuje voľný prístup ku kľúčovým dátam, ako sú napríklad rozhodnutia

Voľný prístup ku kľúčovým informáciám vo forme otvorených dát či prístupnosť pre zdravotne znevýhodnených ľudí. Toto sú dva hlavné prvky vynovenej webovej stránky Najvyššieho súdu SR. Web je tak prispôsobený aktuálnym požiadavkám a zároveň použiteľnejší, jednoduchší, prístupnejší a v neposlednom rade aj atraktívnejší

Medzi hlavné informácie, pre ktoré užívatelia web Najvyššieho súdu navštevujú, patria rozhodnutia a z hľadiska transparentnosti aj objednávky a faktúry. Ide o datasety, ktoré sú voľne a bezplatne dostupné pre kohokoľvek za rovnakých podmienok na akýkoľvek účel v štruktúrovanej forme, čo umožňuje ich strojové spracovanie. Veľký prínos to môže mať v prípade rozhodnutí súdu pre odbornú, ako aj laickú verejnosť.

Vyhľadávanie v samotných rozhodnutiach prešlo takisto zmenou. Dá sa v nich vyhľadávať fulltextovo, ako aj rozšírene, na základe určených kategórií, metaúdajov či kľúčových slov. V porovnaní s pôvodnou databázou je aktuálne na webe o približne 25 000 rozhodnutí viac, pričom Najvyšší súd plánuje pridávať aj staršie, ktoré boli doposiaľ len v listinnej podobe.

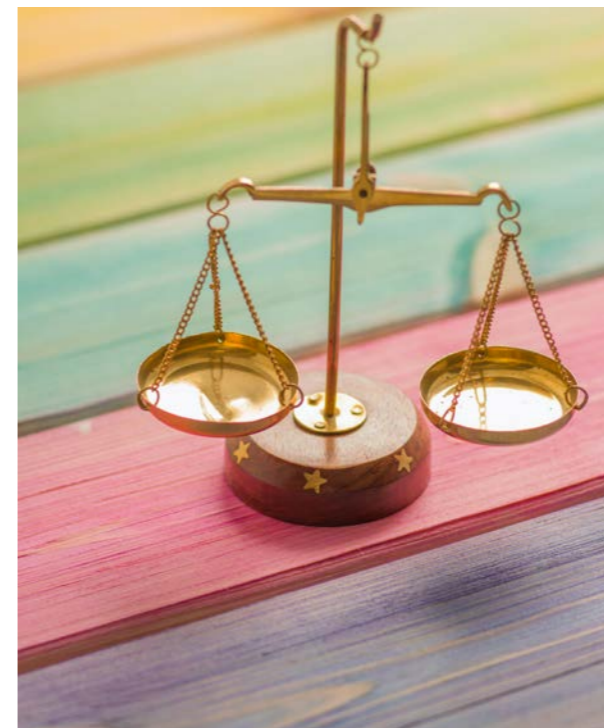
Cieľom vynoveného webového sídla je aj naďalej proaktívne poskytovať verejnosti informácie o rozhodovacej činnosti súdu, ako aj o dianí na ňom priamo z „prvej ruky“, a to okrem iného aj prostredníctvom videí. Tie sú dôležitým nástrojom na zvýšenie transparentnosti súdu. Aby mali tieto záznamy pre verejnosť vysokú informačnú hodnotu, na zefektívnenie práce s videami bolo nevyhnutné web upraviť.

Na stránke sú tiež prehľadnejšie štruktúrované informácie, resp. jednotlivé záložky, aby sa v nich dalo jednoducho orientovať, a najmä vyhľadávať. Novinkou je tiež tzv. responzívna HTML šablóna, čo znamená, že sa web korektné otvorí v akomkoľvek zariadení a nie je závislý od webového prehliadača. Spĺňa tak všetky štandardy v zmysle platnej legislatívy a napokon je aj modernejší a prehľadnejší, čo rozhodne ocení každý užívateľ.

Pripravilo tlačové oddelenie Kancelárie Najvyššieho súdu SR

(Ne)možnosť nadobudnutia vlastníckeho práva od nevlastníka a otázka posudzovania prípustnosti dovolania podľa § 421 Civilného sporového poriadku

Zásada „nemo plus iuris ad alium transferre potest quam ipse habet“, teda že nikto nemôže previesť na druhého viac práv ako má sám, je všeobecne platnou zásadou na prevod nehnuteľností, a to už od čias rímskeho práva, a je jednou zo základných a najznámejších právnych zásad. Občiansky zákonník vychádza zo zásady, že zmluvou možno nadobudnúť vlastnícke právo zásadne len od vlastníka. Iba výnimočne právna úprava pripúšťa nadobudnutie vlastníckeho práva od nevlastníka. Rozdielna rozhodovacia prax senátov Najvyššieho súdu v otázke (ne)možnosti nadobudnutia vlastníckeho práva k nehnuteľnostiam s poukazom na dobrú vieru nadobúdateľa [a (ne)možnosti prelomenia zásady nemo plus iuris] nebola až doposiaľ zjednotená, a to ani vydaním zjednocujúceho stanoviska kolégia Najvyššieho súdu.

Uvedenou otázkou sa však zaoberal veľký senát obchodnoprávneho kolégia Najvyššieho súdu v rozhodnutí, sp. zn. 1VObd/2/2020. S ohľadom na vyššie zmienenú rozdielnu rozhodovaciu prax senátov Najvyššieho súdu si dovoľím hneď úvodom poukázať na zásadný význam citovaného rozhodnutia pre právnickú obec a záujem sporových strán, ako i na to, že ide o prelomové rozhodnutie práve z „dielne“ obchodnoprávneho kolégia.

V citovanom rozhodnutí veľký senát obchodnoprávneho kolégia poukázal na to, že existujú dve skupiny rozhodnutí Najvyššieho súdu posudzujúcich predmetnú otázku, pričom do prvej skupiny zaradil tie, ktoré zotrávajú na zásade nemo plus iuris, a do druhej skupiny tie, ktoré umožňujú prelomenie predmetnej zásady, keď v nich boli reflektované závery vyslovené v náleze Ústavného súdu zo 16. marca 2016, sp. zn. I. ÚS 549/2015, resp. rozhodnutia, ktoré pripúšťajú nadobudnutie vlastníckeho práva (len) na základe dobrej viery nadobúdateľa nehnuteľnosti. Pre čitateľa uvediem, že do prvej skupiny rozhodnutí možno zaradiť rozhodnutia Najvyššieho súdu, sp. zn. 1Cdo/146/2012, 2MCdo/20/2011, 3Cdo/144/2010, 7Cdo/139/2019 atď., a do druhej skupiny rozhodnutia 1Cdo/160/2018, 2Cdo/231/2017, 4Cdo/102/2017, 4Cdo/95/2019, ktoré súčasne odkazujú na dobrú vieru nadobúdateľa s poukazom na nálezy Ústavného súdu, sp. zn. I. ÚS 549/2015 zo 16. marca 2016, sp. zn. I. ÚS 151/2016 z 3. mája 2017 a sp. zn. I. ÚS 460/2017 z 20. decembra 2017.

Odborná právnická verejnosť jednoznačne neprebrala závery vyslovené Ústavným súdom v náleze, sp. zn. I. ÚS 549/2015, týkajúce sa zásady *nemo plus iuris* a možnosti jej prelomenia. Ani slovenská právna úprava nadobudnutie vlastníckeho práva od nevlastníka vo všeobecnosti neupravuje, keďže vlastnícke právo možno nadobudnúť len zákonom predpísaným spôsobom. Platí to v prípade derivatívneho nadobúdania vlastníckeho práva, ako aj v prípade originárneho nadobúdania vlastníckeho práva. Právna úprava umožňuje nadobudnutie vlastníckeho práva od nevlastníka len v zákonom upravených prípadoch, pričom ide o výnimku zo zásady nadobudnutia vlastníckeho práva od vlastníka, a len v týchto prípadoch zákon

uprednostňuje ochranu dobromyseľného nadobúdateľa veci a umožňuje prelomenie zásady *nemo plus iuris*. Neprichádza do úvahy, aby súdy bez toho, aby existoval zákonný podklad, rozširujúco vyvodzovali možnosť ochrany dobromyseľného nadobúdateľa tým spôsobom, že samotná dobrá viera nadobúdateľa postačuje na priznanie jej vlastníckeho práva.

Pri posudzovaní zásady *nemo plus iuris* veľký senát obchodnoprávneho kolégia poukázal na potrebu rozlišovania situácie, kedy došlo po uzatvorení kúpnej zmluvy k zrušeniu nadobúdacieho titulu predávajúceho od situácie, kedy sa predávajúci vôbec nestal vlastníkom prevádzanej nehnuteľnosti. Príkladom pre prvú situáciu je odstúpenie od zmluvy o prevode vlastníckeho práva k nehnuteľnostiam medzi pôvodným vlastníkom a predávajúcim ako prvým nadobúdateľom po uzatvorení kúpnej zmluvy medzi predávajúcim a ďalším dobromyseľným nadobúdateľom, prípadne zrušenie nadobúdacieho titulu predávajúceho po uzavretí zmluvy o prevode nehnuteľnosti medzi predávajúcim a dobromyseľným nadobúdateľom. V danom prípade došlo k nadobudnutiu vlastníckeho práva od subjektu, v prospech ktorého svedčil zápis v katastri nehnuteľností, a ktorý v čase prevodu bol ich vlastníkom. Táto zmena v postavení predávajúceho tak nemôže mať vplyv na postavenie dobromyseľného nadobúdateľa. Vo vzťahu k druhej situácii poukázal veľký senát obchodnoprávneho kolégia na ustanovenie § 588 Občianskeho zákonníka týkajúce sa kúpnej zmluvy, účelom ktorého je, aby predávajúci umožnil kupujúcemu nadobudnúť k veci vlastnícke právo. Kúpna zmluva je právnym titulom (*titulus adquirendi dominii*) na nadobudnutie vlastníckeho práva. Dovršením procesu prevodu vlastníckeho práva je právny spôsob nadobudnutia vlastníckeho práva (*modus adquirendi dominii*), ktorý sa líši podľa toho, či je predmetom kúpy hnutelná alebo nehnuteľná vec. Záväzok predávajúceho previesť na kupujúceho vlastnícke právo k predávanej veci je priamo vyjadrený v ustanovení § 409 ods. 1 Obchodného zákonníka. Z uvedeného tak vyplýva, že v prípade neexistencie vlastníckeho práva na strane predávajúceho (okrem zákonom stanovených výnimiek) sa kupujúci nemôže stať vlastníkom kupovanej veci. Uvedené vyplýva aj z aktuálnej judikatúry Ústavného súdu (nález, sp. zn. I. ÚS 510/2016, z 19. januára 2021). Preto v prípade neplatnej zmluvy o prevode vlastníckeho práva k nehnuteľnostiam nedochádza k právnym následkom ňou predpokladaným. Veľký senát obchodnoprávneho kolégia tak zotrval na právnom názore uvedenom v rozhodnutí, sp. zn. 1Cdo/96/1995, v zmysle ktorého „absolútna neplatnosť právneho úkonu nastáva bez ďalšieho priamo zo zákona a hľadí sa naň, ako by nebol urobený; táto neplatnosť nemôže byť

zhojená dodatočným schválením a nemôže sa konvalidovať ani dodatočným odpadnutím dôvodu neplatnosti. Absolútne neplatný právny úkon nespôsobí právne následky ani v prípade, že na jeho základe už bolo kladne rozhodnuté o vklade vlastníckeho práva do katastra nehnuteľnosti“.

Veľký senát obchodnoprávneho kolégia ďalej konštatoval, že prelomenie zásady *nemo plus iuris* (okrem zákonom stanovených výnimiek) nemožno odvodiť ani z § 70 ods. 1 katastrálneho zákona, a to ani s odkazom na čl. 1 ods. 1 ústavy, z ktorého nevyplýva uprednostnenie ochrany dobrej viery nadobúdateľa nehnuteľnosti pred ochranou jej vlastníka. Dobrá viera nadobúdateľa nehnuteľnosti, v správnosť zapísaného údaju v katastri nehnuteľnosti o jej predchádzajúcom vlastníkovi, tak nepostačuje pre záver súdu o tom, že mohol nadobudnúť vlastnícke právo, ak sa preukáže, že táto zapísaná osoba v skutočnosti v čase uzavretia kúpnej zmluvy nebola vlastníkom prevádzanej nehnuteľnosti. Z dôvodu absolútnej neplatnosti zmluvy predávajúci nemohol nadobudnúť vlastnícke právo k nehnuteľnosti a rovnako tak nemohol „neexistujúce“ vlastnícke právo previesť na ďalšiu osobu, hoci konajúcu v dobrej viere. S ohľadom na uvedené veľký senát obchodnoprávneho kolégia súčasne konštatoval, že vklad vlastníckeho práva do

katastra nehnuteľností príslušným okresným úradom nie je možné chápať ako rozhodnutie správneho orgánu, ktorým by malo byť s definitívnou platnosťou rozhodnuté o vlastníckom práve určitej osoby k nehnuteľnosti, ale je podmienkou pre nadobudnutie vlastníckeho práva na základe zmluvy podľa § 133 ods. 2 Občianskeho zákonníka. Aby došlo *de iure* k zmene v osobe vlastníka prevádzaných nehnuteľností, musí byť splnená aj podmienka existencie platnej zmluvy a existencie vlastníckeho práva na strane prevodcu. V opačnom prípade nemôže dôjsť k nadobudnutiu vlastníckeho práva na strane nadobúdateľa. Dobrá viera má význam len v prípadoch, ak to zákon uvádza (viď § 134 a § 486 Občianskeho zákonníka, § 446 Obchodného zákonníka, § 93 ods. 3 zákona o konkurze a reštrukturalizácii, § 19 ods. 3 zákona o cenných papieroch, § 61 Exekučného poriadku v znení účinnom do 31. marca 2017, resp. § 140 ods. 2 písm. l) v spojení s § 150 ods. 2 Exekučného poriadku v znení účinnom od 1. apríla 2017.)

Záver veľkého senátu obchodnoprávneho kolégia sa stotožňuje s judikatúrou Najvyššieho súdu, v zmysle ktorej v prípade absolútne neplatného právneho úkonu nedochádza k prevodu vlastníckeho práva k nehnuteľnostiam a k zmene v osobe vlastníka, a to ani v prípade, ak bolo vyhovené návrhu na vklad vlastníckeho práva k nehnuteľnostiam. Osoba, ktorá bola ako vlastníč nehnuteľností zapísaná v katastri nehnuteľností, hoci ich vlastníkom nebola pre neplatnosť právneho úkonu o prevode vlastníckeho práva k nehnuteľnostiam, nemôže tieto nehnuteľnosti platne previesť na

ďalší subjekt – hoci konajúci v dobrej viere v správnosť zápisu v katastri nehnuteľností – s poukazom na zásadu, v zmysle ktorej nikto nemôže previesť na iného viac práv, ako sám má. Preto sa veľký senát obchodnoprávneho kolégia priklonil k tej časti judikatúry Najvyššieho súdu, ktorá v prípade prvého absolútne neplatného právneho úkonu o prevode vlastníckeho práva k nehnuteľnostiam zotrúva pri ďalších prevodoch nehnuteľností na zásade *nemo plus iuris ad alium transferre potest quam ipse habet*.

S ohľadom na skutočnosť, že obchodnoprávne kolégium zaradilo citované rozhodnutie do navrhovanej Zbierky stanovísk Najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky za rok 2021, uvádzam znenie návrhu právnych viet:

- I. **Na základe absolútne neplatného právneho úkonu nie je možné nadobudnúť vlastnícke právo, a to ani v prípade, že na jeho podklade bol uskutočnený vklad vlastníckeho práva do katastra nehnuteľností.**
- II. **S poukazom na právnu zásadu, podľa ktorej nikto nemôže previesť na iného viac práv, ako sám má (*nemo plus iuris ad alium transferre potest quam ipse habet*), nemôže platne previesť vlastnícke právo k nehnuteľnosti na inú osobu ten, kto je na základe absolútne neplatného právneho úkonu vedený v katastri nehnuteľností ako vlastník nehnuteľností.**
- III. **Dobrá viera nadobúdateľa, že hnutelnú alebo nehnuteľnú vec nadobúda od vlastníka, má vplyv na nadobudnutie vlastníckeho práva, len pokiaľ zákon v taxatívne vymedzených prípadoch nadobudnutie vlastníckeho práva s poukazom na dobrú vieru ich nadobúdateľa výslovne upravuje. V iných prípadoch právna úprava *de lege lata* nadobudnutie vlastníckeho práva od nevlastníka s poukazom na dobrú vieru nadobúdateľa neumožňuje.**
- IV. **Ustanoveniu § 70 ods. 1 zákona č. 162/1995 Z. z. o katastri nehnuteľností a o zápise vlastníckych a iných práv k nehnuteľnostiam (katastrálny zákon), ktoré upravuje hodnovernosť údajov katastra, nezodpovedá výklad, podľa ktorého už len sama evidencia vlastníctva nehnuteľnosti v katastri nehnuteľnosti zakladá dobrú vieru evidovaného vlastníka v to, že je vlastník.**

Pre právnickú obec je citované rozhodnutie významné aj z hľadiska posudzovania prípustnosti dovolania viazanosťou na konkrétne písmeno a), b) alebo c) § 421 Civilného sporového poriadku.

K uvedenému veľký senát obchodnoprávneho kolégia poukázal na ustanovenia § 419 až § 423 Civilného sporového poriadku, ktoré upravujú prípustnosť dovolania. Z uvedených ustanovení vyplýva, že záver o prípustnosti dovolania patrí do výlučnej právomoci dovolacieho súdu, pričom súčasne medzi náležitosti dovolania nezaraďuje uvedenie toho, v čom dovolateľ vidí prípustnosť dovolania, a túto povinnosť dovolateľovi pri uplatnení dovolacieho dôvodu podľa § 432 C. s. p. neukladá zákon ani v rámci vymedzenia dovolacieho dôvodu. Na druhej strane odborná literatúra a prevažná časť judikatúry Najvyššieho súdu, nad rámec zákonnej úpravy, vyžaduje od dovolateľa, aby uviedol, v čom vidí prípustnosť dovolania, a zároveň sa obmedzuje len na posudzovanie prípustnosti dovolania v takom rozsahu, v akom ho označil dovolateľ v texte dovolania. Doterajšia judikatúra Najvyššieho súdu tak vyžaduje od dovolateľov splnenie aj tých podmienok, ktoré nie sú predpokladané zákonom. K uvedenému formalistickému prístupu Najvyššieho súdu sa vyhranil aj

Ústavný súd SR v náleze z 9. júna 2020, sp. zn. I. ÚS 51/2020, ako i v uznesení zo 4. februára 2021, sp. zn. III. ÚS 76/2021.

S ohľadom na vyššie uvedené dospel veľký senát obchodnoprávneho kolégia Najvyššieho súdu v rozhodnutí, sp. zn. IVOBdo/2/2020, k záveru, že určenie, či je dovolanie v konkrétnom prípade procesne prípustné neprislúcha dovolateľovi, ale dovolaciemu senátu Najvyššieho súdu. Dovolací súd tak nie je viazaný tým, čo uvedie dovolateľ vo vzťahu k jeho subjektívnemu pocitu o prípustnosti dovolania, a nemôže posudzovanie prípustnosti dovolania v prípade dovolacieho dôvodu podľa § 432 C. s. p. obmedziť len na konkrétne písmeno obsiahnuté v ustanovení § 421 ods. 1 C. s. p., ktoré v dovolaní označil dovolateľ.

Za aktuálne účinnej právnej úpravy veľký senát obchodnoprávneho kolégia považuje za nesprávny prístup dovolacieho súdu, keď v uznesení o odmietnutí dovolania skonštatuje, že dovolateľ označil nesprávne zákonné ustanovenie o prípustnosti dovolania, keď dovolanie malo byť prípustné podľa iného zákonného ustanovenia. Za nesprávny považuje i prístup, ak dovolacie senáty vyžadujú uvedenie predchádzajúcich rozhodnutí dovolacieho súdu dovolateľom, ktoré riešili v dovolaní nastolenú právnu otázku, s následkom odmietnutia dovolania len pre nesplnenie tejto „povinnosti“, a to z dôvodu, že takúto povinnosť zákon neukladá ani v rámci náležitostí dovolania a ani v rámci vymedzenia dovolacieho dôvodu.

Vo vyššie citovanom rozhodnutí veľký senát súčasne konštatoval „povinnosť trojčlenného senátu dovolacieho súdu postúpiť vec na prejednanie a rozhodnutie veľkému senátu Najvyššieho súdu podľa ustanovenia § 48 ods. 1 Civilného sporového poriadku aj v situácii, ak o právnej otázke, ktorá má byť predmetom dovolacieho prieskumu už rozhodol Ústavný súd, a to aj vtedy, ak je vec prejednávajúci dovolací senát podľa ustanovenia § 134 ods. 1 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde viazaný právne záväzným názorom vysloveným v kasačnom náleze Ústavného súdu.“

Citované rozhodnutie veľkého senátu bolo prijaté pomerom hlasov 6:1, pričom odlišné stanovisko pripojila členka senátu JUDr. Jana Hullová.

Na záver by som zdôraznila, že uvedené rozhodnutie obchodnoprávneho kolégia je nielen prelo-movým rozhodnutím vo vzťahu k zásade *nemo plus iuris*, ale aj ďalším rozhodnutím Najvyššieho súdu smerujúcim k zjednocovaniu judikatúry a posilneniu princípov právneho štátu, medzi ktoré patrí princíp právnej istoty, po ktorom „volajú“ nielen strany sporu, resp. účastníci konania, ale aj predstavitelia slovenskej právnej obce.

Pripravila JUDr. Katarína Rehmová, asistentka sudcu Najvyššieho súdu SR

DEIURE

INFORMAČNÝ OBČASNÍK NAJVYŠŠIEHO SÚDU SLOVENSKEJ REPUBLIKY

© Najvyšší súd Slovenskej republiky, Bratislava 2021

ISSN 2453-8558